

Sygn. akt: III AUa 654/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **F. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji F. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 18 lutego 2013 r., sygn. akt: VIII U 4173/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 654/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił F. G. prawa do emerytury ponieważ nie udokumentował on 15 lat pracy w szczególnych warunkach; ZUS nie uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach od 19.09.1977r. do 31.10.1978r. w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S. argumentując, że dokumentacja dotycząca zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S. nie określa rodzaju pracy według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.).

W odwołaniu od powyższej decyzji F. G. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do wnioskowanej emerytury podnosząc, że wykonywał prace w szczególnych warunkach w okresie 19.09.1977-31.10.1978r. w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S. w placówce w Ł.. W trakcie postępowania odwoławczego ubezpieczony podnosił również, że pracował w szczególnych warunkach w okresie od 1.08.1969r. do 17.09.1977r. w Przedsiębiorstwie (...) oraz od 3 listopada 1978r. do 30 czerwca 1988r. w Państwowym Ośrodku (...) w Ł., wykonując prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z 18 lutego 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:

F. G. ur. (...), w dniu 31 sierpnia 2012r. złożył wniosek o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca na dzień 1.01.1999r. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 29 lat, 4 miesiące i 7 dni; nie należy do otwartego funduszu emerytalnego.

Od dnia 1.08.1969r. F. G. podjął zatrudnienie jako monter stażysta w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. (...), a następnie jako monter, którą to pracę, ostatnio na stanowisku montera brygadzysty, wykonywał do 17.09.1977r. Wnioskodawca pracował warsztacie samochodowym. Warsztat był halą z trzema lub czterema kanałami. Wnioskodawca wymieniał gaźniki, resory, sprzęgła. Pompy wtryskowe, gaźniki i wtryskiwacze naprawiał poza kanałem. Niektóre czynności związane z obsługiwaniem pojazdami samochodowymi - ciężarówkami marki Z., S., K. polegały tylko na wymianie zregenerowanej przez inne podmioty, inne służby - części lub na nowe części zamienne np. skrzynie biegów - wnioskodawca tylko wymieniał, nie naprawiał ich, choć demontaż skrzyni biegów odbywał się w kanale. Wnioskodawca nie wyjeżdżał poza siedzibę warsztatu w tzw. teren, aby dokonywać napraw, pracował tylko w warsztacie. Wnioskodawca nie wykonywał napraw blacharskich ani elektrycznych, nie naprawiał silników, ani nie wykonywał napraw kompleksowych. W kanale dokonywał napraw przednich osi, tylnych osi, przednich mostów, wałów napędowych. Nie przy każdym samochodzie konieczna była naprawa w kanale. Czynności wykonywane w kanale zajmowały wnioskodawcy ok. 70% czasu, jednakże nie wszystkie prace polegały na naprawach. Wnioskodawca w kanale dokonywał demontażu części i montażu nowych lub regenerowanych.

W okresie od 19 września 1977r. do 31 października 1978r. F. G. pracował w Przedsiębiorstwie (...) Oddział VI w S. P. w Ł. jako mechanik samochodowy.

W okresie od 3 listopada 1978r. do 30 czerwca 1988r. wnioskodawca pracował w Państwowym Ośrodku (...) w Ł. jako mechanik samochodowy, ostatnio zajmowane stanowisko - to mechanik diagnosta. Wnioskodawca zajmował się tylko wymianą zespołów części samochodowych takich jak np. przednie zawieszenie, tylny most, skrzynia biegów w układach hamulcowych - wymieniał szczęki hamulcowe na już przygotowane; nie zajmował się naprawami. Prostsze czynności wykonywali uczniowie w warsztacie. Wnioskodawca wykonywał wymiany - częściowo w kanale, ale również poza kanałem np. wymiana tylnego mostu, wymiana cylindereków, okładzin, regulację gaźników, wymieniał głowice, tłoki - poza kanałem. Wnioskodawca obsługiwał samochody dostawcze żuki, nysy, tarpany. W większych pojazdach dostawczych, np. tarpanach demontaż skrzyni biegów wnioskodawca wykonywał w kanale, ale np. skrzynia biegów w żuku była niewielka, więc wnioskodawca wyjmował ją sam poza kanałem. Czynności wykonywane poza kanałem zajmowały mu ok. 30 % czasu pracy.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że F. G. nie przysługuje prawo do emerytury przewidzianej w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity późn. zm.), ponieważ nie legitymuje się on wymagany 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do spornych okresów zatrudnienia od 1.08.1969r. do 17.09 1977r. oraz od 19.09.1977r. do 31.10.1978r. i od 3.11.1978r. do 30.06.1988r., Sąd Okręgowy podniósł, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wprawdzie odwołujący jako mechanik naprawy pojazdów samochodowych wykonywał pracę odpowiadającą jednemu z rodzajów prac wymienionych w wykazie A, dział XIV „Prace różne”, poz. 16 „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”, to jednakże z uwagi na to, że praca ta nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie może zostać uznana za pracę w warunkach szczególnych. Odwołujący w ramach swojej dniówki roboczej wykonywał również naprawy pojazdów z poziomu zero. Prace w kanale remontowym zajmowały ok. 70 % czasu pracy. Nadto czynności wykonywane w kanale nie były tylko czynnościami

naprawczymi, ale także czynnościami polegającymi na wymianie części i zespołów samochodowych. Tym samym, w ocenie Sądu, odwołujący nie wykazał w toku postępowania, że legitymuje się 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych, dlatego też nie było podstaw do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, a odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹ § 1 k.p.c.

W apelacji ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów wykazu A dział XIV poz. 14 i 16 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz przepisów zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. - Dział XIV poz. 14, przez niesłuszne przyjęcie, że wykonywana przez odwołującego praca nie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy, a nadto czynności, które wykonywał polegały nie tylko na naprawie ale na wymianie części i zespołów samochodowych, co miało wpływ na treść wyroku;

2. sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegające na: - przyjęciu jako wiarygodnych danych dotyczących dokumentu prawa jazdy podanych przez wnioskodawcę w sytuacji gdy dane te dotyczą zupełnie innej osoby nie związanej z przedmiotową sprawą,

- przesłuchaniu świadków: L. W., J. N., K. S. i M. P. oraz w charakterze strony F. G. na okoliczności pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w (...), mimo, że z materiału dowodowego sprawy nie wynika aby wnioskodawca był zatrudniony w (...);

3. błędną ocenę materiału dowodowego, tj. ocenę zeznań świadków J. N., L. W., M. P. i K. S., które to dowody Sąd uznał za wiarygodne, przy jednoczesnym stwierdzeniu iż trudno jest przyjąć „aby w pamięci świadków zachowały się szczegóły stosunku pracy wnioskodawcy i czynności wykonywanych w jego ramach” i mimo to przyjęcie przez Sąd, że wnioskodawca nie naprawiał pojazdów mechanicznych w kanale - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;

4. nie powołanie przez Sąd z urzędu biegłego sądowego, który w oparciu o cały materiał dowodowy sprawy mógłby wypowiedzieć się w zakresie charakteru i faktycznego czasu pracy wnioskodawcy przy wykonywaniu powierzonych mu czynności jako mechanik samochodowego wykonującego pracę w kanale, co miało bezpośredni wpływ na treść zapadłego wyroku.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny co do zasady zgadza się z argumentami apelacji, że rzeczą niemożliwą jest, aby mechanik samochodowy pracował non stop w kanale, i że tylko tak wykonywana praca może być zaliczona do szczególnych warunków w myśl przepisów wykazu A dział XIV poz. 14 i 16 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Istota pracy mechanika samochodowego sprowadza się bowiem tego, że napraw pojazdów mechanicznych dokonuje zarówno w kanale remontowym jak i poza nim, w zależności od konkretnego przypadku.

Niezależnie jednak od powyższego zauważyć należy, że przewidziane w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity ze zm.) prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym niż powszechnie przyjęty stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 cyt. ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Zgodnie z treścią art. 184 cyt. wyżej ustawy, ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Zasadniczą zatem przesłanką warunkującą nabycie prawa do wcześniejszej emerytury jest udowodnienie co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, co następuje przede wszystkim przez świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych i to mimo tego, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych, jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., podlega kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. W niniejszej sprawie wnioskodawca nie przedstawił (należy przy tym założyć, że być może z przyczyn niezależnych od siebie) żadnych świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż wnioskodawca początkowo kwestionował w odwołaniu tylko niezaliczenie przez organ rentowy do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) od 19 września 1977r. do 31 października 1978r. Dopiero w późniejszym piśmie procesowym podnosił, że pracował w warunkach szczególnych także od 1 sierpnia 1969r. do 17 września 1977r. i od 3 listopada 1978r. do 30 czerwca 1988r. Przy czym decydujący dla rozstrzygnięcia sprawy jest okres zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w Ł. od 3 listopada 1978r. do 30 czerwca 1988r., albowiem nawet zaliczenie pozostałych okresów zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach nie uprawniałoby wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, F. G. w trakcie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w Ł. od 3 list od 3 listopada 1978r. do 30 czerwca 1988r. zajmował stanowisko mechanika – diagnosty. Praca mechanika – diagnosty nie polega na naprawianiu pojazdów mechanicznych w kanałach remontowych wykonywanym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tylko na kontroli pracy pojazdów mechanicznych. Praca wykonywana przez ubezpieczonego w tym czasie nie spełniała zatem przesłanek wskazanych w wykazie A dziale XIV, poz. 16 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. i nie może być zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Warunek ten jest bowiem spełniony, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku stale, to jest ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach i nie wykonuje przy tym innych czynności pracowniczych nie będących pracą w takich warunkach. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (por. postan. SN z 3.10.2008r. II UK 133/08, LEX nr 658191, wyrok SN z 4.06.2008r. II UK 306/07 OSNP 2009/21-22/290).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, a Sąd Apelacyjny w Łodzi podziela to stanowisko, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638; 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419; 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, lex nr 494129). Nadto w wyroku z dnia 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, Sąd Najwyższy podkreślił, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8,

poz. 43 z późn. zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zawarty w apelacji w istocie wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w spornych okresach był całkowicie bezprzedmiotowy. W zakresie postępowania w przedmiocie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach przydatność opinii biegłego co do faktu wykonywania tego zatrudnienia w ogóle nie poddaje się ocenie biegłego tylko stanowi ocenę sądu, a sąd ocenił tę kwestię na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym z osobowych źródeł dowodowych. Sąd Okręgowy prawidłowo – w świetle art. 232 k.p.c. - ocenił wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez naruszenia granic zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że w tezie dowodowej przesłuchania świadków Sąd na określenie zakładu pracy wnioskodawcy użył nieprawidłowego skrótu (...), albowiem z treści zeznań świadków wynika, że zostali oni prawidłowo przesłuchani na okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) i (...) w Ł..

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, że w spornym okresie swego zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych, tym samym nie udowodnił 15 – letniego okresu takiej pracy i nie spełnił warunku do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.